

GODINA OD MAJA 2006.
DO MAJA 2026.
NEZAVISNOSTI

OBEĆANA EU:

DUG PUT KA NAJVIŠEM DRŽAVNOM CILJU

CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

DAMAR
puls svake teme

Obećana EU:

Dug put ka najvišem državnom cilju

Pregovori Crne Gore i EU oko potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) su počeli još u okviru državne zajednice Srbija i Crna Gora, u novembru 2005. godine. Nakon obnove nezavisnosti Crna Gora je dobila mandat da direktno pregovara, pa je SSP potpisan u oktobru 2007. godine i stupio je na snagu u maju 2010. U međuvremenu, u decembru 2008. godine je predat zahtjev za članstvo u EU, da bi nakon dvije godine, u decembru 2011. godine, Crnoj Gori bio potvrđen status kandidatkinje.

Prva Međuvladina konferencija između Crne Gore i EU kojom su zvanično otvoreni pristupni pregovori održana je u junu 2012. godine. Pregovori su organizovani u 33 pregovaračka poglavlja. Vlada je formirala pregovaračku strukturu, u 33 radne grupe u čiji sastav su uključeni i predstavnici organizacija civilnog društva.

U periodu od 2012. do 2020, otvorena su sva pregovaračka poglavlja, ali samo tri su privremeno zatvorena. EU je, u slučaju Crne Gore započela novi pristup u pregovorima, prema kojem su među prvima otvorena pregovaračka poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost i ona će ostati otvorena do kraja pregovaračkog procesa. Crna Gora prihvata novu metodologiju pregovora 2020. godine, kojom se dodatno naglašava značaj vladavine prava, pri čemu napredak u poglavljima 23 i 24 uslovljava zatvaranje ostalih pregovaračkih poglavlja.

Tokom mandata Evropske komisije 2014–2019, politika proširenja je faktički stavljena u drugi plan uz eksplicitnu najavu da neće biti novih proširenja

tokom tog perioda, dok je ruska agresija na Ukrajinu 2022. ponovo vratila proširenje u fokus kao politički prioritet EU. To je i omogućilo Crnoj Gori da dodatno ubrza reforme i približi se članstvu, međutim ta šansa tada nije iskorišćena.

Značajna prekretnica nastupa u junu 2024. godine, kada je dobijen pozitivan Izvještaj o ispunjenosti privremenih mjerila za oblast vladavine prava (IBAR). Time je otvoren put za ulazak u završnu fazu pregovora i zatvaranje pregovaračkih poglavlja. U decembru 2024. godine privremeno su zatvorena poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika.

Ipak, uprkos očekivanjima, tada nije došlo do zatvaranja poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika. Razlog za zastoje leži u pogoršanim odnosima sa Hrvatskom, koji su zaoštreni nakon usvajanja Rezolucije o genocidu u Jasenovcu u crnogorskom parlamentu.

U junu 2025. zatvara se poglavlje 5 – Javne nabavke, kao prvo poglavlje iz Klastera 1 (Temeljna prava). U decembru iste godine zatvorena su i poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 6 – Privredno pravo, 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj i 13 – Ribarstvo. U januaru 2026. je privremeno zatvoreno poglavlje 32 – Finansijski nadzor, a u martu poglavlje 21 – Transevropske mreže.

Ovaj zamah u pregovorima ispraćen je najavama da bi Crna Gora do kraja godine mogla zatvoriti sva preostala pregovaračka poglavlja. Paralelno

s tim, najavljeno je i da bi nacrt Ugovora o pristupanju Evropskoj uniji mogao biti finalizovan u istom roku. Takođe, vlast je više puta saopštila da je cilj da Crna Gora postane članica Evropske unije do 2028. godine. I pored ovih optimističnih najava, iz evropskih institucija kontinuirano se naglašava potreba za održivim i na zaslugama zasnovanim rezultatima, posebno u oblasti vladavine prava.

Proces pregovora obilježen je i nedovoljnim nivoom transparentnosti. Iako su predstavnici civilnog društva uključeni u pregovaračke radne grupe, njihova uloga u nadzoru procesa i unapređenju njegove otvorenosti nije adekvatno prepoznata. Nedostatak strateški osmišljene komunikacije doveo je do toga da šira javnost ostane uskraćena za mnoge važne informacije o toku pregovora. Tako, iako sjednice Vlade Crne Gore već godinama započinju informacijama o realizaciji aktivnosti iz procesa pristupanja EU, te informacije ostaju usmene i nedostupne javnosti. Slično tome, zakonodavna dinamika u Skupštini Crne Gore nije dovoljno transparentna, niti se zakoni u završnici pregovora pripremaju na inkluzivan način. Mnogi važni zakoni zahtijevali su dodatne izmjene, jer sam postupak njihove pripreme za posljedicu ima probleme u implementaciji. Tokom 2025. godine usvojen je 201 zakon, od čega su 92 bila vezana za EU agendu, dok se u 2026. godini očekuje usvajanje dodatnih oko 120 zakona, po podacima Skupštine. Međutim, sve češće se dešava da ni poslanici, ni javnost nijesu adekvatno informisani o fazama usklađivanja propisa koji su u skupštinskoj proceduri.

Završnu fazu pregovora prati i narativ Vlade koji kritičare procesa često predstavlja kao anti-EU orijentisane i nepatriotske. Ipak, među kritičarima su opozicione partije, organizacije civilnog društva, mediji i građani koji izražavaju zabrinutost zbog kvaliteta i efekata temeljnih reformi koje država sprovodi na putu ka EU.

Na kraju, ostaje otvoreno pitanje modela budućeg članstva Crne Gore u Evropskoj uniji. Evropska komesarka za proširenje, Marta Kos, istakla je da bi pristupni ugovor Crne Gore mogao biti prvi u „novoј generaciji“ ugovora, sa snažnijim zaštitnim mehanizmima koji bi omogućili konkretne posljedice u slučaju nazadovanja u oblasti vladavine prava. Istovremeno, politička podrška proširenju unutar same EU ostaje neizvjesna, posebno u pojedinim državama članicama poput Francuske, koja tradicionalno zauzima oprezniji pristup.

U svakom slučaju, ključni faktor na koji Crna Gora može i mora direktno uticati jeste vjerodostojnost i kredibilitet samog procesa integracije. Samo kroz suštinske, dosljedne i održive reforme, kakve javnost s pravom očekuje, može se ostvariti puni transformativni potencijal evropskih integracija. Upravo tu se nalazi i ona važna linija koju već neko vrijeme ne uspijevamo odlučno preći, ali koja ostaje dostižna. Njen prelazak ne bi uticao samo na dinamiku pregovora, već i na sami kvalitet budućeg članstva Crne Gore u Evropskoj uniji.

